

ARTTU2-SEMINAARI 24.5.2017

Päivi Rahkonen
Hollolan kunnanjohtaja

PÄIJÄT-HÄMEEN HYVINVOINTIKUNTAYHTYMÄ

- **HYKY 1.1.2017**

- Päätökset 6/2017, valmistelu 8-12/2016
- Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä ympäristöterveyden palvelut **212 000 asukkaan** Päijät-Hämeessä.
- Palveluksessa on **7200 työntekijää**
- Toimintamenot (talousarvio 2017) n. **768 milj. euroa**

PÄIJÄT-HÄMEEN HYVINVOINTIKUNTAYHTYMÄ

- **Sote-järjestämismvastuun siirtäneet kunnat:**
 - Asikkala
 - Hartola
 - Hollola
 - Kärkölä
 - Lahti
 - Orimattila
 - Padasjoki
 - Iitti
 - Myrskylä ja Pukkila (Uudellemaalle siirtyvät kunnat)
- **Ulkopuolelle jääneet kunnat:**
 - Heinola
 - Sysmä (palvelujen ulkoistus)

Tavoitteet

Taloudellinen kestävyys	Vaikuttavuus	Asiakaslähtöisyys
<ul style="list-style-type: none">• Soten kokonaiskustannukset kasvavat enintään 1% vuodessa• Otamme käyttöön kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta arvioivia mittareita ja niiden pohjalta muodostuvia kannustimia	<ul style="list-style-type: none">• Horisontaalinen ja vertikaalinen integraatio• Palveluketjut muodostavat saumattoman kokonaisuuden• Innovatiiviset uudet toimintamallit• Terveyserot kaventuvat	<ul style="list-style-type: none">• Palvelut tuotetaan monituottajamalliin pohjautuen tasalaatuisina• Keskitetysti ohjatettu palveluverkko• Hyvinvointiyhtymä on perustasovetoinen, uudelleenorganisoitu• Toimintakulttuuriltaan ennakkoluuloton, nopeasti reagoiva ja ratkaisukeskeinen

ESILLE TULLEITA HUOMIOTA

HYKY:STÄ OPITTUA

- 1. Julkisella toiminnalla merkittävästi kirittävää suhteessa yksityiseen sektoriin**
 - Yksikköhinnat osin 20-30 % kalliimpia – menestyminen kilpailussa ?
 - Toiminnan ketteryys, ulos astuminen perinteisestä tavasta ajatella – työn ja työskentelyn järkiperäistäminen – mitä ja missä aikataulussa ?
- 2. Kiinteistöistä muodostuu todellinen ongelma**
 - Vanhoihin kiinteistöihin kohdistuu merkittäviä korjaustarpeita
 - Tilat ovat epäkäytännölliset vs. nykyiset tarpeet
 - Tilat ovat kalliita
 - ⇒ Tilojen kysyntä/ tyhjeneminen (Hollolan vanhainkoti n. 3500 hum2 3/2017)
- 3. Rajapintaan liittyvien kustannusten ”pallottelu”-riski on todellinen**
 - Työllisyyden hoito, joukkoliikenne/kuljetustarpeet, päihdetyö
 - Tulevaisuus: terveyden edistäminen ja ennaltaehkäisy ?
 - Vaikuttavuus edellyttää, että yhdyspinnat saadaan aidosti toimimaan: vaatii työtä ja panostusta molemmilta osapuolilta – kauanko kestää ?
- 4. Tietojärjestelmät**
 - Siirtymävaihe tulee tuottamaan kaksinkertaisia järjestelmiä, joiden aikana talouden aito ohjaus ja johtaminen osin mahdotonta
 - Toiminnan ohjaus joudutaan rakentamaan tyhjästä/uudet rakenteet-logiikka

HYKY:STÄ OPITTUA

5. Yllätyksellisiä kustannuksia

- Lomapalkkavelka (Lahden ja Hollolan kirjaukset n. 20 milj. euroa)

6. Sote-muutokset vaikuttavat myös muihin (tuki)palveluihin ja niiden asemointiin (inhouse-asema/hankintalaki)

- Siivous- ja ruokahuolto (yhtiöittäminen)
- Työterveys Oy, Calpro Oy..

7. Talouden hyödyt mahdollisia/henkilöstösäästöt mahdollisia

- Muutoksia tehtäväkuviin, päällekkäisyyksiä (yt-prosessi -60 htv)

8. Kirjattujen (valtakunnallisten) tavoitteiden toteuttaminen poliittisesti haastavaa

- Poliittisen järjestelmän haasteet isoja suhteessa muutoksen laajuuteen –laaja-alainen näkemys
- Avopainotteinen toiminta vs. laitospaikkojen sulkeminen
 - Valtuuston pallottelu, Asikkalan kansalaisadressi..

9. Tiedottamisen haasteet nopeassa muutoksessa/asukkaat

- Asemointi tulevaisuuteen – rakenteet kohti tulevaa asetelmaa

10. Strategisen ajattelun tarve suurinta silloin, kun resurssit siihen vähäisimmät

- Kaaoksen johtaminen vs. rationaalinen ennakointi

MAAKUNTAUUDISTUKSEN MUITA VAIKUTUKSIA

MAAKUNTAUUDISTUKSEN VAIKUTUKSIA KUNTATALOUTEEN

- **Kunnan budjetti puolittuu - taseen yli/alijäämät ja velka säilyvät kutakuinkin ennallaan**
 - **Omavaraisuus heikkenee**
 - **Suhteellinen velkaantuneisuus kasvaa**
 - ⇒ Kunnan suhteellinen velkaantuneisuus nousee yli 100 %:n asteen
 - ⇒ **Kriisikuntakriteerit ylittyvät, mikäli niitä ei uudelleenarvioida**
 - ⇒ Velanhoitokustannusten kasvuriski/velan hinta ?
 - **Kunnille siirtyy kiinteistöistä myös muita (kuin tyhjilleen jäämisen) riskejä**
 - ⇒ **Velka jää ja tasearvoja voidaan joutua alaskirjaamaan**, jos kiinteistöille ei löydetä uutta käyttöä
 - ⇒ Mitä uudempi /laajasti peruskorjattu kiinteistö ja mitä kauempana kasvukeskuksesta, sitä suurempi riski
 - **Kunnan liikkumavara kapenee**
 - ⇒ Kunnan kyky reagoida yllätyksellisiin menotekijöihin heikkenee
 - ⇒ Joustovara otettava sivistystoimialalta tulevaisuudessa
 - ⇒ **Kriisiytymiskehitysherkkyys**
- ⇒ **Kunnille ei jää juurikaan rahoitusta elinvoimatehtäviin ?**
- ⇒ **Kunnat erilaistuvat voimakkaasti, mihin vaikuttaa myös voimakas muuttoliike**
 - ⇒ Muuttovirta vie sinne, missä on hyvät liikenneyhteydet ja töitä korkeasti koulutetuille

KIINTEISTÖRISKIT

- **Sote-kiinteistöt**

- **Hollola/sote-kiinteistöt kunnan omistuksessa**

- Palveluja 12 osoitteessa yht. 20 707 hum², käyttökustannukset 830 000 euroa/vuosi ja tasearvo 9,3 milj. euroa

- **Palveluasunnot Oy (100 %)**

- 5000 hum², tasearvo 2 milj. euroa

- **Akuutteja peruskorjaustarpeita**

- Mihin käyttöön ? Kenelle ?

- **Myydäänkö kiinteistöt vai säilytetäänkö (jos ostajia)**

- Vaikutukset kunnan palveluihin: mahdollisuudet vs. uhat ?

- **Koulukiinteistöt**

- Kunnilla merkittävä määrä laajan peruskorjaustarpeen alaisia koulukiinteistöjä (1970-luvun rakenteita, joissa sisäilmaongelmia)
=> isoja investointitarpeita (velanottotarpeita)

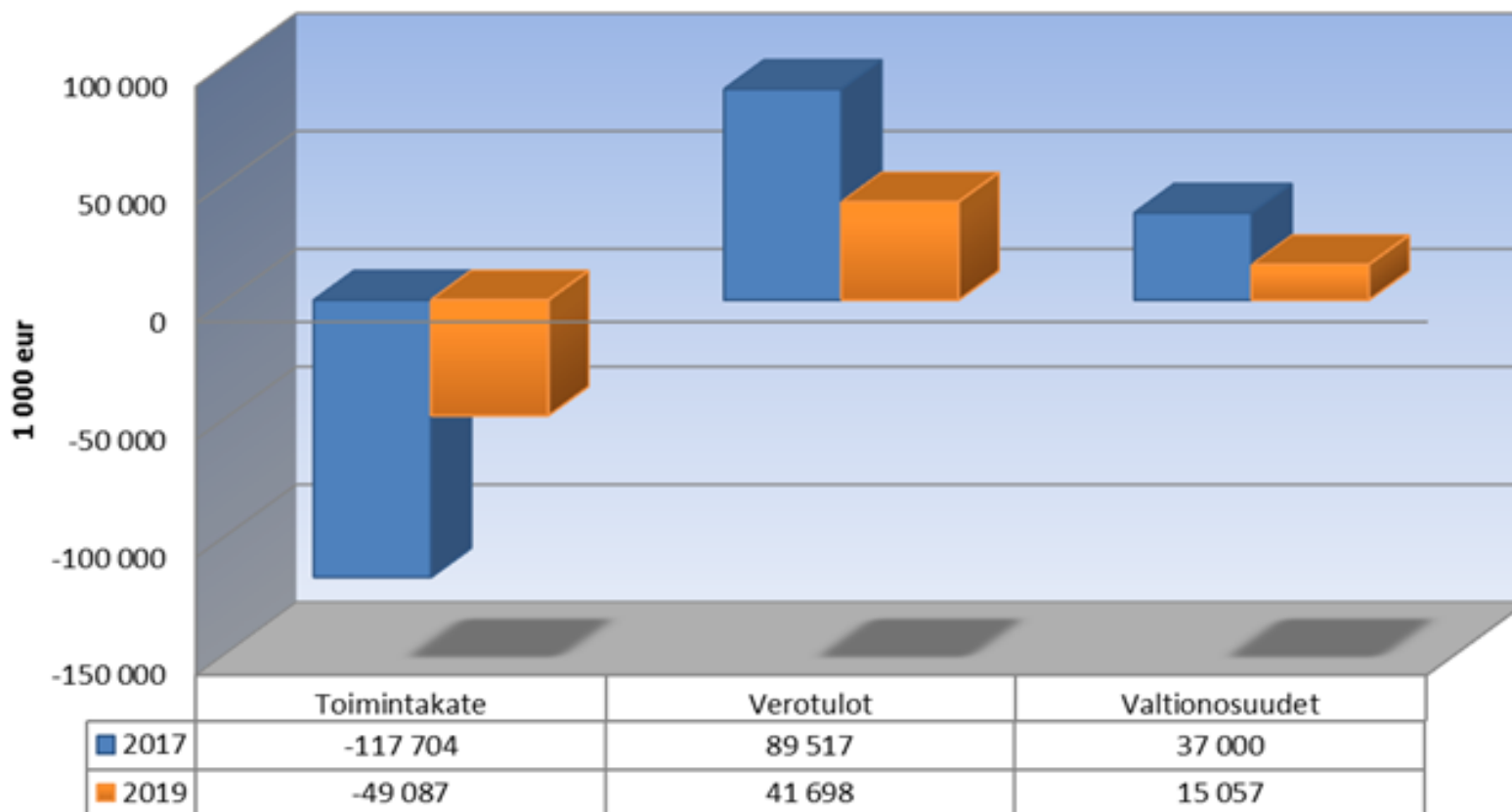
- Hollolan kunta 2010-luvulla: -10 milj. euron alaskirjaukset kiinteistöistä + uusien koulujen investoinnit n. 70 milj. euroa

RAJAPINTA/YHDYSPINTA-KYSYMYKSIÄ

Työllisyys	Kuntouttava työtoiminta, velvoitetyöllistettävät ja muun yhteistyön varmistaminen
Väestönsuojelu	Valmiusjohtoryhmän toiminta, maakunnallinen harjoitus 2017: sote-asiantuntija ?
Veteraanasiat	Veteraanasiaien neuvottelukunta: kuntien oma-yhteinen ? Sote-asiantuntija ?
Vanhus- ja vammaisneuvosto	Merkittävä osa kysymyksistä liittyy sote-asioihin: sote-asiantuntija ?
Terveyden edistäminen	Sen määrittely, mikä on terveyden edistämistä ja mikä hoitoa ? Terveyden edistäminen (ml. Liikuntapalvelut-fysioterapia yhteistyö)
Päihdetyö ja mielenterveydenhäiriöiden synnyn ennaltaehkäisy ja mielenterveystyön edistäminen	Mikä vastuu on kunnilla, mikä yhtymällä ? Esim. A-kiltan toiminta-avustus toiminnan jatkamiseen ?
Kuljetukset	Osassa kuntia ollut kunnan erikseen ostamia palvelulinjoja (Hollola: Hoppa), palvelleet erityisesti ikäihmisiä (vanhuspalvelulaki). Kenen vastuulla jatkossa ?
Oppilashuolto	Yhteistyön toimintamalli
Hyvinvointikertomus	Kunnan-yhtymän rooli ja vastuu ? Sote-asiantuntijuuskysymyksiä
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma	Kunnan-yhtymän rooli ja vastuu ? Sote-asiantuntijuuskysymyksiä
Tupakkalain mukainen toiminta	Kunnan-yhtymän rooli ja vastuu ?
Maahanmuuttoasiat	Yhteistyön toimintamalli

TOIMINTAKATE JA VERORAHOITUS 2017/2019

Maakuntauudistuksen vaikutus toimintakate -
verorahoitus Hollolan kunta

SUHTEELLINEN VELKAANTUNEISUUS

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Asikkala	48,6 %	33,6 %	32,7 %	33,4 %	29,5 %	81,8 %	80,2 %	77,6 %	72,7 %	67,1 %
Hartola	56,2 %	66,7 %	76,7 %	72,9 %	69,4 %	222,7 %	224,0 %	224,4 %	225,8 %	227,0 %
Heinola	-25,1 %	-25,2 %	-16,4 %	-4,6 %	7,4 %	26,4 %	33,3 %	41,3 %	50,7 %	61,4 %
Hollola	29,1 %	31,9 %	34,5 %	39,8 %	41,2 %	96,2 %	97,6 %	98,7 %	100,1 %	101,4 %
Kärkölä	36,7 %	44,2 %	45,9 %	50,3 %	60,0 %	285,3 %	292,1 %	294,2 %	293,7 %	291,4 %
Lahti	33,6 %	37,4 %	37,0 %	45,4 %	51,8 %	130,0 %	132,7 %	135,7 %	139,0 %	142,2 %
Orimattila	33,6 %	37,4 %	37,0 %	45,4 %	51,8 %	130,0 %	132,7 %	135,7 %	139,0 %	142,2 %
Padasjoki	10,3 %	8,7 %	7,8 %	11,0 %	16,0 %	67,1 %	80,7 %	94,2 %	107,4 %	119,8 %
Sysmä	-35,0 %	-32,7 %	-24,8 %	-18,0 %	-16,1 %	-40,0 %	-32,5 %	-23,5 %	-12,7 %	-0,1 %
Päijät-Häme	20,9 %	22,5 %	25,6 %	30,6 %	34,6 %	111,1 %	115,6 %	119,8 %	124,0 %	128,0 %

KUNTALEHTI 3.5.2017

”Takauskeskuksen Niemeläinen: Omaisuuden korvaukseton siirto muuttaisi jyrkästi kuntien asemaa

- Siirtykö kuntaomaisuus korvauksetta maakunnille?
 - Selvityksen mukaan on ilmeistä, että Suomessa kuntien rahoituksen riskitaso nousee ja kustannukset kasvavat pysyvästi, jos omaisuudensiirto toteutuu esitetysti.
 - – **Olennaista tietysti on, että suomalaiset viranomaiset eivät ratkaise uudessa tilanteessa kuntien riskipainoa. Sen ratkaisee Euroopan pankkiviranomainen (EPV), Niemeläinen sanoo.**”
- **Vaikutukset kunnan rahoitusvastuisiin**
 - Välitön laina ja elinkaarihankkeiden rahoitus n. 100 milj. euroa
 - 1 % rahoituskustannusnousu = 1 milj. euroa = ¼ kunnallisvero-% tuotosta

KUNTIEN RISKIT KONKREETTISIA

- **Kuntien rahoitukseen liittyy merkittäviä riskejä yksittäisten kuntien näkökulmasta**
 - **Verotulotasaus- valtionosuusjärjestelmän uudistaminen**
 - Kun kunnallisveroasteen vaihteluväli nyt 16,50-22,50 % (+30 %)
Vaihteluväli 2019: 4,2 % - 10,2 % (+150 %)
 - **Siirtyvät ennakoimattomat kustannukset/vastuut**
 - **Investointien rahoitus – rahan hinta**
 - **Tyhjilleen jäävien kiinteistöjen riskit ja taseen alaskirjaus**
 - **Talouden liikkumavara -kriisiherkkyys**
- ⇒ **Jäljelle jäävät tehtävät – vs. rahoitus**
- **Ennustamattomuus**

MAAKUNTAUUDISTUS RATKAISEE ?

Menokehitys

Maakunta/soteuudistuksen onnistuminen pitkälle kiinni:

- Miten 15 %:n (monipalvelukäyttäjien) palveluintegraatio saadaan toteutettua (n. 85 % menoista)
 - Kyetääkö rakentamaan sellainen valinnanvapausmalli, joka luo luontaisia kannustimia kokonaisoptimointiin osaoptimoinnin sijaan ?
 - Miten rajoitteet toteutetaan ?
 - » Tarjonta luo kysyntää niin kauan, kun maksajana on kolmas osapuoli (Milton Roemer)
 - Miten omassa vastuunotossa, sen kannusteissa onnistutaan ?

Tulokehitys

• Samaan aikaan on muodostunut ja muodostuu yhä uusia haasteita (ongelmien monikerroksellisuus), jotka luovat ketjureaktio-ongelmia

- Yritysten ansaintalogiikka muuttuu
 - Jakamistalous, Airbnb, uber...
- Teknologian kehitys, digitalisaatio ja robotisaatio
 - Esim. tavaraliikenteen automatisointi
- Työn rakenne muuttuu
 - Kolmannes ammattinimikkeistä poistuu 20 vuoden kuluessa
- ⇒ Työelämän muutos
- ⇒ Koulutusjärjestelmän muutos => Työttömyys/työllisyys => Verotulot/julkiset palvelut => Eläkejärjestelmän kestävyys
- ⇒ Syrjäytyminen => Yhteiskunnan polarisoituminen => Ääriliikkeet => turvattomuus

⇒ **Hyvinvointivaltio 3.0**

MAAKUNTA-SOTE RISKIENHALLINTA

Maakuntaudistuksen riskien hallinta

- **Hallittavuus:** siirtymäajat ja seuranta
- **Järkevyys:** paikallisten olosuhteiden huomioon ottamisen mahdollisuus, vastuut ja rahoitus samoissa käsissä
- **Aito demokratia:** verotusoikeus
- **Rajapinta/yhdyspinta:** toimivuus – tod. Yhteistyö/mallit
 - Jäsennystarpeet: mm. työllisyyspalvelut – elinkeinopalvelut, varautuminen/peruskunta – maakunta..
- **Alueelliset palvelukeskukset:** olemassa olevien hyödyntäminen/asema